INSTITUUT MENTORIS
voor vakdocentschap in het beroepsonderwijs

Het leslokaal is *De docent als gastheer* toch geen restaurant?

Een e-book publicatie van **Instituut Mentoris**
De docent in zijn rol als gastheer

De docent als gastheer

Het leslokaal is toch geen restaurant?

Een boekje met tips van Instituut Mentoris over de docent in de rol als gastheer*.
© Herjon Nieuwburg

- Gebruiken in je werk: direct doen.
- Doorsturen naar collega's: geweldig.
- Kopiëren zonder bron: accepteer je van studenten ook niet.

*In deze publicatie maak ik in de basis gebruik van het boek De zes rollen van de leraar door **Martie Slooter.**

Omdat er niets leuker is dan vakdocent zijn!

Jij bent een professional uit de praktijk. Ze hoeven jou niets meer te vertellen over je vak en je vakgebied. Toch kriebelt het: je wilt een stap verder met je kennis en kunde. Je wilt je vakmanschap delen, voor de klas staan. Pak dan je kans! De schoolbanken zitten vol met toekomstige professionals die het vak graag van je leren en smachten naar echte praktijkervaringen.

Instituut Mentoris is dé opleider, trainer en coach voor vakdocenten in het beroeps- en volwassenenonderwijs. Wij zijn er voor jou als zij-instromer, maar zeker ook voor ervaren vakdocenten en andere onderwijsprofessionals op zoek naar ontwikkelingskansen. Wij begeleiden naar persoonlijke groei, laten je nieuwe ervaringen, kennis en inzichten opdoen, brengen je meer professionaliteit. Zodat je nog beter functioneert, meer plezier in je werk beleeft, het verschil maakt voor de klas, in je team en op je school.

Ben jij die (aankomend) vakdocent die de ogen van leerlingen en studenten laat glimmen en die hen vleugels geeft? Dan wordt het hoog tijd dat we kennis met elkaar maken!

Betsy van Bel
Instituut Mentoris

Inhoudsopgave

Gastvrijheid	5	Tafels en stoelen in het leslokaal	25
Restaurant ergernissen	6	Touringcaropstelling	26
Student ergernissen	7	Groepswerk	27
Goed voor de groep	8	U-vorm	28
Docentrollen	10	Hoorcollege	29
Gastheer zijn	11	Kringopstelling	30
Representant	12	En verder...	31
Psychologie van kleuren	13	Een check	32
Prints	14	De laatste details	33
Kijk eens in de spiegel	15	Muziekje	34
Routine is een valkuil	16	Handig	35
De les starten	17	Laat ze maar binnenkomen	36
Het leslokaal	18	Een paar vragen	37
Comfort in het leslokaal	19	Lawaai	38
Lucht in het leslokaal	21	Aan de slag	39
Temperatuur in het leslokaal	22	De kracht van stilte	40
Licht in het leslokaal	23	Welkom	41
Kuisen van het leslokaal	24	En nu jij	42

Gastvrijheid

Als je een avondje met vrienden op stap bent, verwacht je een andere gastvrijheid dan tijdens een etentje ter gelegenheid van de 85ste verjaardag van je oma. Op een feestje bij iemand thuis krijg je een ander onthaal dan bij een buurtcafé.

Feit is, dat gastvrijheid altijd betekent dat je vriendelijk en oprecht ontvangen wordt en dat je je welkom voelt. Gastvrijheid betekent een dienstbare instelling. Je doet er alles aan om het je klant naar de zin te maken.

Heb je er ooit over nagedacht dat de studenten jouw klanten zijn? Zonder studenten geen docenten! Zo simpel is het.

Restaurant ergernissen

Onverschillige ontvangst, zelf een plekje moeten uitzoeken. De eerste indruk is dan mineur:

- geen oogcontact en niet letten op lichaamstaal;
- loze beloften, niet nakomen van afspraken – collega komt zo…;
- afwezigheid van een bediening, moeten zeuren om aandacht;
- populair taalgebruik, 'je' en' jij';
- (te) lang wachten op de rekening.

Uit eigen ervaring kun je deze lijst eindeloos aanvullen. Heb je enig idee waar de student zich aan ergert bij jou in de klas?

Student ergernissen

We hebben een kleine inventarisatie gedaan onder hbo-studenten en gevraagd: Wat moet een docent niet doen? De toppers:

- te laat komen;
- eten voor de klas;
- niet luisteren, maar alleen zelf praten;
- beledigen van een student;
- vragen niet of onduidelijk beantwoorden;
- ongeïnteresseerd de les afdraaien;
- en nog 30-tal andere ergernissen.

De student wil aandacht, gezien en gehoord worden. Het zijn wat dat betreft net echte klanten.

Goed voor de groep

Doceren zal altijd spannend blijven: de studenten zijn onvoorspelbaar en resultaten uit het verleden geven geen garantie voor de toekomst.

Voor de studenten ben jij altijd de docent, ook al heet je Harry. De studenten maken geen onderscheid tussen jou **als persoon Harry** en jou **als docent Harry**.

Wees jezelf, wees professioneel

Sta je voor de klas dan vervul je de rol van docent. Je gebruikt professionele overtuigingen, praktijkervaringen, kwaliteiten en vaardigheden die je bewust en effectief inzet als vakdocent.

De persoon (Harry) behoort tot het privédomein. Je persoonlijke overtuigingen, ervaringen en gewoontes laat je thuis wel zien, maar ze zijn niet altijd relevant of behulpzaam voor het leerproces.

Voor de studenten is het onderscheid tussen je rol en je persoon vaak niet zichtbaar: voor hen ben je dé docent. **Sta je voor de groep, dan stap je in je docentrol.**

Goed voor de groep

Goed voor de groep: stevig in je rol

- als je lekker doceert zit je goed in je rol;
- je reageert professioneel;
- je doet bewuste interventies;
- je kunt fouten maken;
- je energie balans is op orde.

Niet goed voor de groep: je wordt persoonlijk geraakt

- als je niet lekker doceert, voel je je onzeker;
- je reageert instinctief;
- je raakt geëmotioneerd;
- je voelt je persoonlijk aangevallen;
- je energie balans is van slag, je bent doodop.

Docentrollen

In het onderwijs gaat het erom, dat de prestaties en de ontwikkeling van de studenten worden geoptimaliseerd. Veel factoren hebben hier invloed op. Als docent heb je het meeste effect op het leren van studenten. Als vakdocent maak jij namelijk het verschil. Succesvolle docenten maken goed contact, hebben een persoonlijke (re)presentatie en verstaan hun vak. Ze maken gebruik van verschillende docentrollen tijdens de les.

De vijf rollen van de docent (de opsomming is hiërarchisch)

1. De rol van GASTHEER: de les starten.
2. De rol van PRESENTATOR: de aandacht vangen en vasthouden.
3. De rol van DIDACTICUS: instructie geven.
4. De rol van PEDAGOOG: orde houden.
5. De rol van AFSLUITER: de les afronden en afsluiten.

De eerste docentrol, die van gastheer, is de basis voor een goed verloop van de les. In deze rol maak je contact met je studenten en bouw je een relatie op. Goed contact is bepalend voor het verloop en de effectiviteit van de les.
Een veelzeggende uitspraak is: zonder contact, geen leercontract.

Gastheer zijn

'Gastheerschap moet niet alleen een woord zijn, het is iets wat uit jezelf komt, dat je uitstraalt in alles wat je doet. Het is er 365 dagen per jaar en 24 uur per dag'.
Roberto Prayer, directeur Hilton Amsterdam

De kwaliteit van gastvrijheid wordt bepaald door je uitstraling en de vaardigheden die je als gastheer bezit. Denk aan sociale vaardigheden, correcte omgangsvormen, attent en vriendelijk zijn. Je bent actief bezig sfeer te creëren waarin iedereen zich welkom voelt. Hoe doe je dat nu in het klaslokaal?

Laten we bij je thuis beginnen

De wekker gaat en de dag kan beginnen. Je gaat lesgeven vandaag. Dat is zeker.
Hoe staat het met je persoonlijke hygiëne? Een baardje van twee dagen? Geen probleem. Je nagellak een beetje gehavend? Morgen weer een dag. Je haar over de datum? Oh ja, ik moet ook weer eens naar de kapper. Wat trek je aan? Ach, er hangt nog wat op de stoel van gisteravond, je rolt er zo in. De spijkerbroek? Die kan nog wel een dag.

Het is allemaal wat gechargeerd maar in de non-verbale communicatie wordt in een fractie van een seconde een oordeel over je geveld. Hoe wil jij overkomen op je studenten?

Representant

Je loopt het restaurant binnen en alles ziet er perfect verzorgd uit. Dat belooft wat. Er komt een dame van de bediening op je toelopen. Oei, je ziet een ongestreken blouse met een smetje erop. Haar haar is warrig en op de schoenen zitten vetvlekken. Oké, ze oogt wel vriendelijk maar toch voelt het als een dissonant.

Als vakdocent representeer je een bepaalde beroepsgroep en vertegenwoordig je de opleiding. Studenten kijken van nature tegen je op, ze hebben een bepaalde verwachting van je.

Kleding

Aan het docentenkorps kleeft nog een zweem van geitenwollensokken-cultuur. Intellectuelen met een rood Hema leesbrilletje. Die tijden zijn echt voorbij.

Als vakdocent kleed je je congruent aan wat er in het bedrijfsleven in jouw vakgebied wordt gedragen of wat er geadviseerd wordt door de opleiding. Waarom? Passende kleding versterkt je rol als docent. Dus maak onderscheid tussen werkkleding en vrijetijdskleding.

Hier volgen een paar tips.

Psychologie van kleuren

Kleuren hebben een groot effect op jouw stemming en die van anderen. Door bewust te kiezen voor een bepaalde kleurschakering in je kleding kun je je persoonlijkheid benadrukken en het gedrag van studenten beïnvloeden.

Zwart - kleedt af, maar straalt ook autoriteit en macht uit. Deze kleur geeft ook aan dat je onafhankelijk bent.
Rood - staat voor energie en kracht. Dit is een heel pakkende kleur, dus perfect als je de aandacht op jezelf wilt vestigen.
Blauw - wordt geassocieerd met loyaal en betrouwbaar.
Wit - staat voor onschuld en puurheid. Daarom gaan bruidjes traditioneel in deze non-kleur gekleed.
Groen - geeft rust. In groentinten adem je een *relaxed* gevoel.
Geel - eigenlijk een irritante kleur, die rusteloos maakt. Veel *fastfood*-restaurants gebruiken geel zodat de gasten sneller vertrekken.
Paars - is een combinatie van rood (krachtig) blauw (kalmeert). Paars staat voor elegantie en autoriteit.
Roze - deze kleur straalt onschuld en sympathie uit. In roze word je al snel aardig gevonden.

Prints

Maak een keuze voor effen of rustig ogende kleding. Waarom? Drukke prints op de kleding leiden de aandacht van vooral **visueel** ingestelde studenten af. Dus, sta je met een Hawaï blouse voor de klas dan kun je rekenen op een onrustige les. Gratis en voor niets.

Oh ja, stropdassen met een soort Micky Mouse print zijn echt van de vorige eeuw. En witte (sport)sokken, daar hebben we het niet over.

Voor sieraden, geurtjes en make-up geldt: wees bescheiden

- Rinkelende oorbellen en armbanden leiden af. **Visueel** ingestelde studenten worden onrustig door de beweging van je sierraden en **auditief** ingestelde studenten worden afgeleid door het rinkelende geluid.

- Zorg dat je fris ruikt en gebruik geen overheersende geurtjes. Studenten met een **kinesthetisch** voorkeur worden helemaal gek van het reukspoor dat je achterlaat als je door de klas loopt.

- Dames, wil je je geloofwaardigheid versterken, gebruik de make-up om je ogen te vergroten. Wil je dat ze naar je luisteren? Zet dan je lippen aan met een fellere kleur lippenstift.

Kijk eens in de spiegel

Weet jij hoe je er van achteren uitziet? Waarschijnlijk niet, maar je studenten wel. Met regelmaat sta je met je rug naar de studenten toe. Wees je hiervan bewust en laat niets aan het toeval over.

Samenvattend

Zie jezelf als een visitekaartje van je vakgebied en van je opleiding.

Routine is een valkuil

Gastheerschap is niet het opvoeren van een toneelstukje. Behoud je eigen stijl, wees authentiek en oprecht geïnteresseerd in de ander. Routine is een grote valkuil, daardoor luister je niet meer echt naar de student. Voorkom dat je op de automatische piloot je lessen afdraait.

Gebruik ook je zintuigen. Wat zie je, wat hoor je, wat voel je, wat ruikt je? Aandacht voor de kleinste details maakt het absolute verschil. Wanneer je de studenten als gastheer ontvangt, bouw je veel vertrouwen en respect op. Dat versterkt je rol als docent, je hebt de regie en staat als autoriteit voor de groep.

De les starten

De rol van Gastheer vervul je aan het begin van de les. Vanaf het moment dat de studenten het lokaal binnenkomen en nog even daarna, totdat je start met je rol als Presentator.

Het doel van je rol als Gastheer is om direct bij het begin van de les een band met je studenten op te bouwen, contact te maken en dat contact dan verder vast te houden. Vanuit dat contact volgt het leercontract.

Studenten voelen feilloos aan of je een toneelstukje opvoert. Wees oprecht en werk heel bewust aan een goede relatie met ze.

Maar voordat het zover is moet je eerst nog met het lokaal aan de slag.

Het leslokaal

Als de studenten jouw gasten zijn en jij bent de gastheer, dan is je lokaal vergelijkbaar met een restaurant. En als je een restaurant binnenkomt verwacht je gezelligheid, frisse lucht, properheid en zo verder. Je wilt je welkom voelen.

In het onderwijs is het niet mogelijk je lokaal te transformeren naar een restaurant. Ben je gezegend met een eigen (vast) lokaal, dan kun je veel organiseren. Ren je ieder blok met je tas onder de arm van lokaal naar lokaal, dan heb je een uitdaging. Het vereist veel discipline om voor iedere les het lokaal weer op orde te brengen.

Opmerking

De wijze waarop jij het lokaal inricht en organiseert heeft direct invloed op de werkhouding van je studenten. Maak je gebruik van activerende didactiek en samenwerkend leren (ADSL) in je lessen dan is de inrichting en sfeer van je lokaal bepalend voor het succesvol inzetten van werkvormen. Lees hier meer over in mijn e-book: Werkvormen - Zet je studenten succesvol aan het werk

Comfort in het leslokaal

Een prettige inrichting van het lokaal is van groot belang ter ondersteuning van het leerproces. Iedere docent dient alert te zijn op de luchtkwaliteit, akoestische kwaliteit, verlichting en temperatuur.

Als het brein negatieve signalen (bijvoorbeeld te warm, droge lucht, te fel licht) ontvangt uit de fysieke omgeving, ervaart het brein dat als een bedreiging en gaat het over op de overlevingsstand. Er is dan geen aandacht meer voor het leerproces.

Comfort in het leslokaal

Dit kunnen de gevolgen zijn van slechte lokalen:

- discomfort (als bijvoorbeeld geurhinder, last van te hoge (of te lage) temperatuur, tocht);
- hoofdpijn, vermoeidheid, sufheid;
- slijmvliesirritaties (zoals prikkelende keel, neus of mond);
- overdracht van infectieziektes (zoals griep of verkoudheid);
- astma-aanvallen, en verergering van allergieën.

Signalen:

- geeuwende en slaperige studenten;
- ziek worden, niet lekker voelen van studenten in de les;
- hoofdpijn en vermoeidheid;
- trage reacties.

Lucht in het leslokaal

Jij staat met je studenten op de gang te wachten totdat het lokaal vrij komt. De deur gaat open en met de uitlopende studenten komt er een wolk van dikke, bedompte en riekende lucht naar buiten. Daar mag jij de aankomende twee lesuren je werk doen. Fijn!

Uit onderzoeken komt naar voren dat er een relatie is tussen het binnenmilieu en het effect op leerprestaties van studenten. Met betrekking tot het effect van ventilatie is de conclusie, dat te lage ventilatieniveaus leiden tot verlaagde leerprestaties. Hoe minder ventilatie, hoe slechter de prestaties.

Dat geldt ook voor jouw prestatie. Dus, zet de ramen op een kier en laat verse lucht je lokaal binnenstromen.

Temperatuur in het leslokaal

Op het gebied van thermisch comfort komt in Nederlandse scholen oververhitting regelmatig in het voor- en najaar en de zomer voor.

Temperatuur heeft direct invloed op het leerproces. Onderzoek wijst uit dat begrijpend lezen afneemt wanneer de temperatuur in het lokaal boven 23,3 graden uitkomt. Rekenvaardigheden nemen af bij een tempartuur hoger dan 25 graden. Typefouten nemen met 74% toe wanneer de temperatuur onder de 18 graden is. Studenten gedijen het best in een lokaal tussen de 19 en 21graden Celsius.

Dat je het weet: studenten willen bij koude nog wel de verwarming volledig open draaien en er lekker tegenaan hangen. Je lokaal raakt dan al snel oververhit.

Licht in het leslokaal

Licht heeft een belangrijke invloed op de mens: op onze fysiologische processen, ons observatievermogen en op ons sociale en psychologisch gedrag. Actuele studies, in het bijzonder van Philips, tonen aan dat het juiste licht bevorderlijk is voor het leervermogen van studenten.

Licht kan activeren of kalmeren en licht kan concentratie bevorderen.

Daglicht heeft de voorkeur en neemt ons mee in een natuurlijk ritme. Indirecte verlichting is beter voor je energiebalans. Ga als docent nooit recht onder directe verlichting staan of zitten. Je wordt er doodmoe van.

Doe in ieder geval de lampen aan als je het lokaal binnenkomt, de gordijnen open en de zonwering (indien mogelijk) omhoog.

Tip: werk je met een PowerPointpresentatie doe dan niet automatisch alle lampen uit. Een te donker lokaal maakt studenten inactief.

Kuisen van het leslokaal

Schoonmaak is een grote kostenpost voor het onderwijs. De lokalen zijn vaak niet zo schoon en opgeruimd als je eigen huis. Daarbij komt dat vieze lokalen niet bijdragen aan het welbevinden van student en docent.

Ruim al het zwerfafval op in je lokaal voordat de studenten binnenkomen. Daar waar rommel ligt, wordt meer rommel gemaakt. En laat de studenten bij het vertrek al het afval in de afvalbak gooien en het lokaal netjes en opgeruimd achterlaten. Een kwestie van opvoeden.

Maak het whiteboard of schoolbord schoon zodat er geen lesstof van de vorige klas gepresenteerd wordt. Gelukkig is de tijd van een emmertje water met een kleffe spons onder het bord voorbij.

Tafel en stoelen in het leslokaal

De tafels en stoelen in het klaslokaal staan nooit zoals jij dat graag wilt. De opstelling is afhankelijk van wat jij met je les en met je studenten wilt gaan doen, welke werkvormen je wilt gaan inzetten.

Neem hierin de regie, anders gaan de studenten willekeurig ergens zitten. Het liefst met z'n allen op de achterste rij en kijk jij tegen een woud van lege tafels en stoelen aan.

Kom je een gewoon klaslokaal binnen, is dat in negen van de tien keer een rechthoekig vertrek met een deur aan de zijkant en aan een korte wand een (smart)bord. Je ziet vaak rijen tafels met stoelen. Dit is een traditionele klaslokaalopstelling.

Als gastheer wil je graag je lokaal op orde hebben voordat de studenten binnen komen. Je kunt natuurlijk ook de studenten vragen je te helpen het lokaal in de juiste opstelling te zetten. Doe je dit consequent iedere les, dan gaan de studenten bij binnenkomst al snel zelf het lokaal op orde maken.

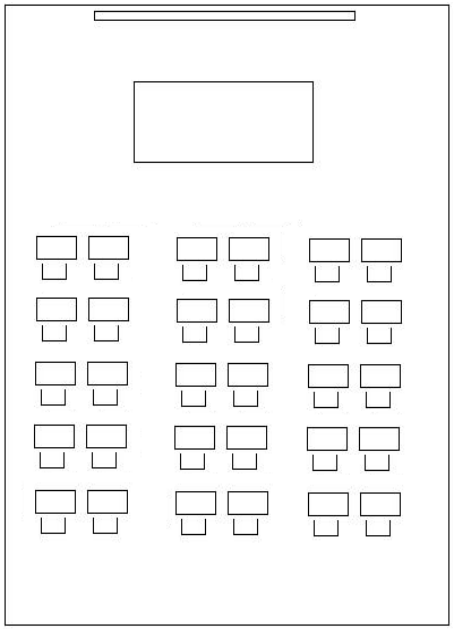
Je hebt overigens één grondregel: er zit nooit een student met de rug naar het (smart)bord.
En, begin nooit de les voordat je tevreden bent over de opstelling van de tafels/ stoelen en de studenten op de juiste plek zitten!

Touringcaropstelling

Deze traditionele lokaalopstelling geeft je de mogelijkheid rustig door het lokaal te lopen en de studenten individueel aan te spreken.

Opdrachten waarbij de studenten met elkaar in tweetallen moeten overleggen zijn prima te doen.

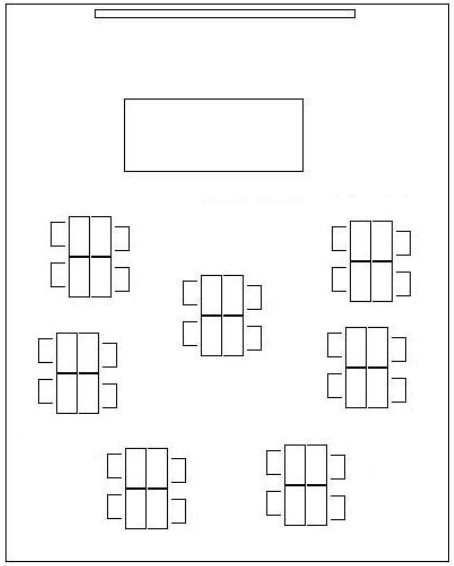
Punt van aandacht: geen tafels tegen de muur plaatsen, studenten gaan dan lekker hangen in hun stoel.

Groepswerk

Deze opstelling is geschikt voor groeps-opdrachten.

Je kunt rustig door het lokaal lopen, rondom iedere groep. Daarbij hebben alle studenten zicht op het bord.

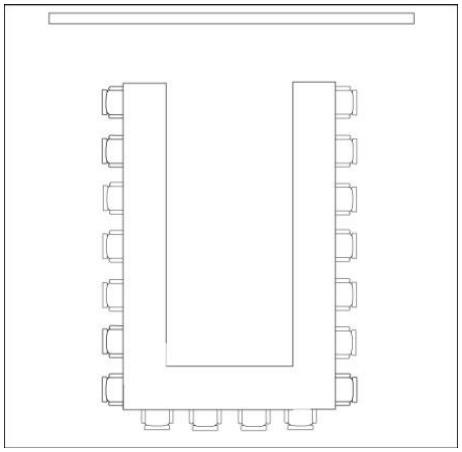

U-vorm

Deze opstelling geeft je als docent de ruimte voor veel persoonlijk contact met de studenten. Je loopt eenvoudig langs de tafels en spreekt de studenten (individueel) aan.

Dit is ook een prettige opstelling voor groepsdiscussies. Iedereen kan elkaar zien.

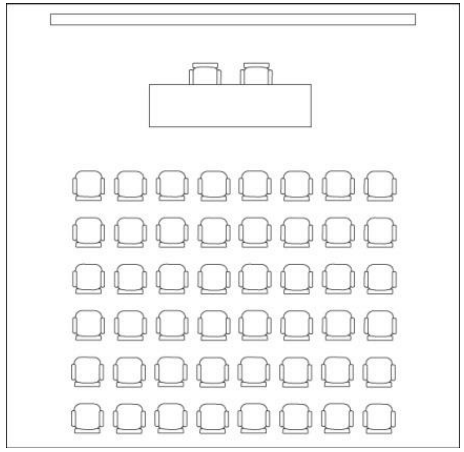
Soms staat er een dubbele u-vorm, een beetje afhankelijk van het aantal studenten in de klas.

Hoorcollege

In een traditioneel hoorcollege staat de docent voor de groep en de student luistert. Interactie is eigenlijk niet gewenst en de docent komt niet vanachter zijn spreekgestoelte.

Dit wordt ook wel een theateropstelling genoemd.

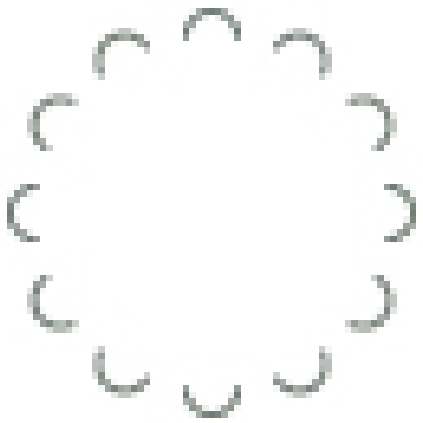

Kring opstelling

In de trainerswereld wordt veel gebruik gemaakt van een kringopstelling. Voor het oefenen van bijvoorbeeld rollenspellen is dit een zeer praktische opstelling.

De deelnemers kunnen goed bewegen in de ruimte en de stoelen kun je eenvoudig wegschuiven.

Nadeel in het onderwijs, je moet een heel lokaal verbouwen en alle tafels ergens parkeren.

En verder

Veel docenten maken gebruik van audiovisuele apparatuur in de les. Het opstarten van de computer, het inloggen op het systeem en het opwarmen van de beamer vragen tijd. Begin daar altijd mee als je het lokaal binnenkomt.

Tip: de computers op school zijn veelal traag, het intranet is regelmatig overbelast en de internetverbindingen zijn niet altijd solide. Neem je digitale lesmateriaal mee op een USB-stick. Hiermee ben je verzekerd van een soepel verloop van je les en ben je niet afhankelijk van derden.

Een check

Je bent er bijna klaar voor, je studenten kunnen zo binnenkomen:

- alle apparatuur is aangezet en je bent ingelogd:
- lekkere frisse lucht;
- het is niet te warm;
- alle lampen zijn aan;
- de tafels en stoelen staan goed;
- al het lesmateriaal ligt klaar;
- het lokaal is opgeruimd.

Nu de laatste voorbereidingen.

De laatste details

Maak je gebruik van een Power Point Presentatie of Prezi voor je les, dan staat deze klaar voor gebruik. **Klik vervolgens het scherm weg**. Dit doe je door op de **toets Z**(van zwart) of **B**(van Black) te drukken. Druk op iedere willekeurige toets en je hebt weer beeld.

Waarom? Je wilt dat de aandacht uitgaat naar jou en het contact met je studenten en niet naar het scherm. Daarbij komt dat een Power Point Presentatie of Prezi de studenten uitnodigt tot een inactieve modus. Ook wel de hangmat stand.

Op het bord
De lesplanning, lesonderwerpen, lestijden en andere informatie schrijf je op het bord voordat de studenten binnenkomen. De studenten willen graag weten - moeten weten wat ze gaan doen. Op deze manier stuur je de studenten al richting de leerstand.

Opmerkelijk is, dat wanneer jij iets op het bord hebt geschreven, de studenten eerder pen en papier uit de tas pakken dan wanneer er een dia op het scherm staat met dezelfde informatie.

Tip: Staat in de les een pauze gepland, schrijf dat dan ook op het bord. Zo voorkom je overbodige vragen naar …, en studenten die continu het lokaal uitlopen om naar het toilet (of elders) te gaan.

Muziekje

Een muziekje op de achtergrond is prettig en verhoogd de sfeer. Je geeft sturing aan de stemming en de energie van de studenten.

Met muziek schep een hartelijke sfeer waardoor je dat onbehaaglijke, ó zo bekende wachtkamergevoel voorkomt. Vooral handig bij nieuwe klassen en onbekende studenten en aan het begin van een nieuw blok. Gebruik *easy listening* als een soort achtergrond muziek en zet het volume zacht tot middelmatig hard. Draai volume terug en zet de muziek uit als je de les gaat beginnen.

Je kunt je muziekkeuze zelfs afstemmen op het lesthema. Let wel even op hoe de muziek doorklinkt in andere lokalen.

Opmerkelijk: Barokmuziek laat studenten beter en sneller leren.
Barokmuziek heeft hetzelfde ritme als onze hartslag: 60 tot 64 tellen per minuut en zorgt ervoor voor dat je in het alfagebied komt. In dit gebied zijn we ontspannen en toch alert. Wanneer de hersenen op dit niveau zijn kunnen we het beste leren en informatie opnemen. Beide hersenhelften worden dan met elkaar verbonden, terwijl we met één ding tegelijk bezig zijn zodat we ons beter kunnen concentreren. Vooral de muziek van Bach schijnt erg effectief te zijn.

Handig

Een boodschappenlijstje met materialen die je standaard in je tas zitten:

- set gekleurde whiteboard stiften. Neem **nooit** permanent markers mee. Voor je het weet heb je met de verkeerde stift op het bord geschreven;
- rol schildertape voor het ophangen van flappen;
- eierwekker voor de tijdbewaking;
- pointer voor het op afstand bedienen van je presentaties;
- memoblaadjes in verschillende kleuren;
- ronde stickers in verschillende kleuren;
- schone doekjes voor de bordwisser;
- USB-stick;
- pennen, potloden, markers en dergelijke.

Laat ze maar binnenkomen

Jij bent er klaar voor, de studenten zijn welkom in je lokaal. De binnenkomst is een informeel moment. Het moment om ze op hun gemak te stellen en welkom te heten. Zie je de studenten voor het eerst? Geef ze bij binnenkomst allemaal een hand en stel jezelf voor.

Waar is jouw plek? Je staat bij de deur en loopt door het lokaal. Je spreekt de studenten informeel aan, stelt persoonlijke vragen, voert kleine gesprekjes, waardeert gewenst gedrag en corrigeert ongewenst gedrag met een glimlach. Dit is contact maken met je klas, afstemmen op de groep en de regie nemen.

Wees positief, wees zichtbaar, sta in je kracht, straal energie uit en lach. Kijk je studenten aan, noem ze bij naam, laat ze hun verhaal vertellen en stoom afblazen.

Maak het jezelf makkelijk

- zorg voor een klassenlijst;
- maak een 'smoelenboek', met foto's van je studenten;
- schrijf bij student: hobby's, werk, interesses…

Een paar vragen

Zomaar een paar vragen om contact te leggen met de studenten:

- Wat heb je op tv gezien?
- Hoe was je weekeinde?
- Hard gewerkt?
- Nog op vakantie geweest?
- Nog iets bijzonders gedaan?
- Welke hobby's heb je?
- Doe je aan sport?
- Heb je vandaag al gelachen?
- Hoe gaat het op school?
- Wat heb je gelezen?
- …

Lawaai

Deze eerste minuten van de les, voordat je inhoudelijk met de les kunt beginnen, is de lawaaifase. Iedere klas en iedere les heeft deze fase en jij hebt deze fase nodig om af te stemmen op je studenten. De studenten hebben deze fase nodig om in het lokaal *te landen.* Neem hier de tijd voor anders blijft het onrustig tijdens je les.

Je sluit deze fase af door hoorbaar de deur van je lokaal te sluiten. Je maakt nog een laatste ronde langs de studenten door het lokaal. Je beantwoordt vragen, je corrigeert, je complimenteert, je vraagt en zo verder.

Heb je een muziekje opstaan, draai dan het geluid zachter en zet het uit.

Aan de slag

Nu moet jij je positie innemen om de les te kunnen starten. De les kan alleen beginnen als je de aandacht hebt van je studenten.

Je neemt een centrale plaats in de ruimte. Dat kan een plek zijn waar je gaat staan, je kunt achter het bureau gaan zitten of je gaat vrij voor de groep staan of zitten. **Aan het begin van iedere les sta of zit je altijd op dezelfde plek.**

Je straalt zelfverzekerdheid en autoriteit uit, je staat of zit geaard en je beweegt niet. Wel maak je continu (oog)contact met je studenten en houd dat contact vast. **Verder ben je stil.**

De kracht van stilte

Je studenten worden er stil van als jij in stilte voor de klas staat of zit. Zitten heeft zelfs een groter effect op stilte dan staan.

De kunst is lager in je energie te zitten dan je studenten. Blijven ze kletsen, dan ga je gewoon iets meer onderuit op je stoel zitten. Niet het gewenste effect, nog verder onderuit. Voelt wellicht een beetje raar, maar het werkt perfect.

Let op: blijf wel continu oogcontact maken met de groep en in het bijzonder met studenten die nog niet met de les bezig zijn maar met elkaar.

Al snel volgen de eerste sissende geluiden van stil en als een lopend vuurtje wordt het rustig in je klas. Als je altijd op dezelfde plek en op dezelfde manier je les begint kun je het gedrag van studenten heel eenvoudig (non-verbaal) sturen. Na twee of drie keer worden de studenten vanzelf stil als je op jouw plek gaat staan/ zitten om de les te beginnen. Even doorzetten, de aanhouder wint.

Welkom

Heb je de aandacht van alle studenten? Is het stil?
De les kan beginnen.

Welkom. Fijn dat jullie er zijn. We gaan met de les beginnen.
…

Je stapt nu in de rol van **PRESENTATOR**: de aandacht vangen en vasthouden.

En nu jij

Probeer de docentrol Gastheer maar uit in je lessen.
Dat gaat je zeker lukken, anders komen wij graag eens bij je in de les voor coaching op de vijf docentrollen.

Succes!
Herjon Nieuwburg

INSTITUUT MENTORIS
voor vakdocentschap in het beroepsonderwijs

Dit e-book is een publicatie van:
Instituut Mentoris
Braamkamp 307
7206 HP Zutphen
0575-845158

www.instituutmentoris.nl
info@instituutmentoris.nl